

שנבעלו בזמן שלא היו יהודיות, בכל זאת הבא עליהן חייב קנס כדין הבא על בתולה היות וגם אם נבעלו אז, היו בתוליהן חוזרים לפני גיל שלש שנים.

אבל אם נפרו, או נתגירו, או נשתחררו, כשהיו יתירות מבנות שלש שנים ויום אחד, שכבר היו ראויות לביאה בגיותן [או בהיותן שבויות או שפחות], ואם נבעלו, אין בתוליהן חוזרים, אין להן קנס, היות והן בחזקת בעולות, וכפי שיתבאר במשנה הבאה.

ולדעת התנא של משנתנו "גרי אריות הן", שאין הם נחשבים לגרי אמת, אלא הם נכרים, ואסורים משום "לא תחתן בם".⁽³⁾

ב. נערות שהן נחשבות בתולות על אף שנבעלו:

הבא על הגיורת, ועל השבויה [שנשבת לבין הנכרים], **ועל השפחה, שנפרו ושנתגירו ושנשתחררו** כשהן פחותות מבנות שלש שנים ויום אחד, וגדלו ונעשו נערות, הרי אף על פי שנשים אלו הן בחזקת

והחת"ם סופר כאן ביאר דעת רש"י, שאף גויה יש לה מעיקר הדין קנס [אם היא משמרת את עצמה ואינה בעולה], אלא שאין נותנים לה אותו משום דאזלה ואכלה בגיותה. ואולם סברא זו לא שייכת אלא במי שהיא עובדת עבודה זרה, אבל כותית, שאינה עובדת עבודה זרה, אע"פ שאין לה דין ישראל מפני שגרי אריות הם, מכל מקום קנס יש לה, וראה גם ב"דברי יחזקאל" סימן כג אות ה'. וראה בחתם סופר עוד מה שכתב בזה, וראה גם מה שכתב בספר הפלאה [אבל התוספות לשיטתם לעיל יא א, שאף בלי סברא זו אין לגויה קנס].

ובהערות להגרי"ש אלישיב שליט"א הביא דוגמא לחילוק שבין כותית לשאר גויים, מתוספות בגיטין כה א ד"ה הלוקח, לענין יין של כותים, כיון שפורשים מעבודה זרה יותר משאר עובדי כוכבים ומחזיקין בתורה שבכתב וגם אלהיהם אינם עובדים כמו שהיו עושים בבית ראשון, להכי כשגזרו על יינן של עובדי כוכבים לא גזרו על של כותים.

ואולם אף לדעת רש"י שהנכרית יש לה קנס, אין האב זוכה בתשלומי הקנס, שהרי קיימא לן "אין אב למצרי" [יבמות צח א], ואין לו דין אב אלא במקום שגילתה התורה בהדיא, וכגון לענין

ולפי הפירוש השני, שגזר עליהם שעבוד, כתב תוספות הרא"ש ביבמות עט א, כי מאחר שאינם בגדר עבדים המיוחדים לאדוניהם אלא רק משועבדים בשעבוד כללי לכלל ישראל, אין בהם איסור מצד לאו של "לא יהיה קדש" הנוהג מן התורה בעבד. וראה בכל זה בתוספות כאן וביבמות ובדברי המפרשים כאן.

ואולם רש"י במכות פרק אלו הן הלוקין [יג א] כתב: נתינה, מן הגבעונים היא, ומלקות משום "לא תחתן בם". והינו איסור מן התורה להתחתן עם שבעת האומות, אפילו אם התגירו.

3. א. ביארו התוספות בחולין ג ב ד"ה קסבר, שאף גרות מחמת אריות גרות היא, והטעם שהכותים אינם חשובים גרים, הוא משום שלא נתגירו לגמרי, וכמו שנאמר [מלכים — ב יז] "את ה' היו יראים וואת אלהיהם היו עובדים", ודעת החולק על התנא של משנתנו וסובר כותים גרי אמת הן, הוא משום שלדעתו אחר כך נתגירו לגמרי.

ב. הקשו התוספות: אם סבירא ליה לתנא של משנתנו שגרי אריות הן, הרי דינן כגויות ואין לגויה קנס, וכמבואר לעיל יא א: "[וכי] יהבינן לה קנס, ואזלה ואכלה בנכריותה!?"